

Remissvar

Dnr 2026-001

Datum 2026-03-27

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Förutsättning för ett tidigare avslut av elcertifikatsystemet

KN2025/02028

SAMMANFATTNING

Konjunkturinstitutet (KI) delar utredningens bedömning att ett tidigare avslut av elcertifikatsystemet är motiverat eftersom systemet har uppfyllt sitt syfte och nu främst innebär administrativa kostnader. Frågan handlar därför främst om hur ett avslut bör genomföras, särskilt om och hur kompensation ska ges till producenter inom systemet. KI delar visserligen Energimyndighetens bedömning att långsiktiga och förutsägbara spelregler är viktiga, men betonar samtidigt att elcertifikatsystemet är marknadsbaserat. En välmotiverad kompensationslösning bör därför utformas så att den inte underminerar förtroende för statens långsiktiga styrning. KI menar därför att eventuell kompensation bör vara restriktiv och anser därför att modell B, eller en mer återhållsam variant av modell C, framstår som mest rimlig.

EVENTUELL KOMPENSATION VID TIDIGARE AVSLUT

Energimyndigheten, ER 2025:30, analyserar förutsättningarna för ett tidigare avslut av elcertifikatsystemet. KI instämmer, precis som tidigare framförts, i att systemet har uppfyllt sitt syfte i förtid – att uppnå en viss andel förnybar el till lägst kostnad för samhället. Och att systemet numera befinner sig i ett läge där de administrativa kostnaderna i många fall överstiger de företagsekonomiska intäkterna från systemet. Det centrala i förslaget är därför inte frågan *om* systemet bör avslutas tidigare, utan *hur* detta bör ske – särskilt hur en eventuell kompensationslösning då bör utformas.

Av utredningen framgår att skillnaden i besparing av statliga medel mellan ett tidigare avslut med respektive utan kompensation är marginell. KI instämmer i att alternativen med kompensation därmed främst är en fördelningsfråga, snarare än en effektivitetsskapande åtgärd. Av liknande skäl är begreppsanvändningen i rapporten bitvis missvisande. Att avsluta systemet i förtid anges ge upphov till en samhällsekonomisk besparing som, i strikt mening, snarare bör betraktas som uteblivna transfereringar.

Tre kompensationsmodeller

Energimyndigheten menar att ett avslut med kompensation är att föredra, främst av förtroendeskäl. KI instämmer att långsiktiga och förutsägbara spelregler är viktiga men menar å andra sidan att elcertifikatsystemet är ett marknadsbaserat stödsystem utan prisgarantier där en hög utbyggnad (full måluppfyllelse) har pressat priserna. Att systemet har varit ”framgångsrikt” talar snarare för att kompensation bör hanteras restriktivt och inte utformas så att den i efterhand neutraliserar en förväntad risk.

Energimyndigheten presenterar tre alternativa kompensationsmodeller. Skillnaden mellan modellerna gäller hur administrativa kostnader behandlas. Modell A innebär att det inte görs något avdrag för undvikna administrativa kostnader. Det ger en total statlig utgift om 39 miljoner kronor. Modell B innebär fullt avdrag för undvikna kostnader, varvid statligt utdelade medel blir lägre (13,5 miljoner). Modell C innebär ett delvis avdrag (50 procent) för undvikna administrativa kostnader. Det innebär en utdelning av statliga medel om ca 24,2 miljoner kronor och är den kompromisslösning som Energimyndigheten förordar.

Eftersom ett tidigare avslut minskar risk för framtida förluster (att administrativa kostnader överstiger certifikatintäkter) bör detta beaktas som skäl för en reducerad eller utebliven kompensation av de administrativa kostnaderna. Vidare menar KI att en restriktiv kompensation inte behöver hota förtroendet för staten utan kan tvärtom bidra till att stärka det. Detta eftersom en generös kompensation riskerar skapa förväntningar om framtida statliga stödåtgärder. Dessutom, eftersom möjlighet till kompensation begränsas av EU:s statsstödsregler (*de minimis*) finns ytterligare skäl för återhållsamhet.

KI anser således att modell A är svår att motivera ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. KI menar snarare att om kompensation överhuvudtaget ska utgå, är B att föredra eller en återhållsam variant av modell C. Systemet har aldrig garanterat intäkter. Däremot är administrationskostnader och prisvariationer en del av styrmedelskonstruktionen. Kompensation bör därför inte utformas på ett sätt som i hög grad signalera att framtida positiva nettointäkter kan tas för givna.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Albin Kainelainen. Föredragande har varit Anna Dahlqvist.

Albin Kainelainen
Generaldirektör